

Finanční arbitř

- institut finančního arbitra (FA) je upraven zák. č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů a vychází z evropské právní úpravy;
- přijato 13 novel (rozšiřování působnosti; úpravy formulací práv a povinností);
- Kancelář finančního arbitra (KFA) plní úkoly spojené s odborným, organizačním a technickým zabezpečením činnosti FA;
- v čele KFA je FA jmenovaný vládou na návrh ministra financí na 5 let;
- FA je odpovědný z výkonu funkce vládě;
- výkon funkce musí být nezávislý a nestranný;
- zástupce FA zastupuje v plném rozsahu v době nepřítomnosti FA;
- FA může trvale pověřit výkonem části své pravomoci zástupce FA;
- KFA se dělí na jednotlivá oddělení zaměřená podle agendy;
- personální zabezpečení: vedoucí oddělení, referenti – právníci, podpůrný aparát;
- pracovní poměry zaměstnanců KFA se řídí zákoníkem práce.

Pravomoc

- orgán veřejné moci určený k mimosoudnímu řešení spotřebitelských sporů na finančním trhu (účel);
- řeší spory pouze mezi spotřebitelem (§ 419 OZ) a finančními institucemi (viz působnost) poskytujícími služby na finančním trhu (soukromoprávní vztahy);
- sjednání rozhodčí smlouvy mezi smluvními stranami nevylučuje pravomoc FA.

Nedostatek pravomoci

- ve věci samé již rozhodl soud nebo v téže věci probíhá řízení před soudem;
- ve věci samé již rozhodl finanční arbitř nebo v téže věci probíhá řízení před finančním arbitrem;
- ve věci samé již bylo rozhodnuto v rozhodčím řízení nebo v téže věci probíhá rozhodčí řízení;
- nemá-li návrh na zahájení řízení veškeré náležitosti.

Působnost

- finanční instituce (taxativní výčet):
 - a) poskytovatelem platebních služeb při nabízení a poskytování platebních služeb;
 - b) vydavatelem elektronických peněz při vydávání a zpětné výměně elektronických peněz;
 - c) věřitelem nebo zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo jiného úvěru, zápůjčky, či obdobné finanční služby;
 - d) osobou obhospodařující nebo provádějící administraci fondu kolektivního investování nebo nabízející investice do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu při obhospodařování nebo provádění administrace

- fondu kolektivního investování nebo nabízení investic do fondu kolektivního investování nebo srovnatelného zahraničního investičního fondu;
- e) pojistitelem nebo pojišťovacím zprostředkovatelem při distribuci životního pojištění nebo při výkonu práv a plnění povinností ze životního pojištění;
 - f) osobou provozující směnářenskou činnost při provádění směnářského obchodu;
 - g) stavební spořitelnou nebo zprostředkovatelem při nabízení, poskytování nebo zprostředkování stavebního spoření;
 - h) osobou poskytující investiční služby při poskytování investičních služeb;
 - i) osobou, která vede jiný než platební účet, při vedení tohoto účtu;
 - j) příjemcem jednorázového vkladu při přijímání nebo vracení tohoto vkladu.

Nedostatek působnosti

- spor nenáleží do působnosti finančního arbitra (viz působnost).

Řízení před finančním arbitrem

- řízení upraveno zákonem o FA, subsidiárně se použije SŘ;
- v řízení o meritu věci se prolíná soukromé (OZ) a veřejné právo (např. ZPKT, ZISIF, ZSÚ, apod.);
- aktivní legitimaci má pouze navrhovatel – spotřebitel;
- pasivní legitimaci má pouze finanční instituce (viz působnost);
- podáním návrhu se staví lhůta potřebná pro prekluzi a promlčení;
- obsah návrhu:
 - a) označení účastníků řízení;
 - b) doklad o tom, že instituce byla neúspěšně vyzvána k nápravě;
 - c) úplné a srozumitelné vyličení rozhodných skutečností;
 - d) důkazní prostředky nebo označení důkazů;
 - e) označení, čeho se navrhovatel domáhá;
 - f) prohlášení, že navrhovatel nepodal v téže věci žalobu k soudu nebo k rozhodčímu soudu anebo rozhodci a že neuzavřel s institucí dohodu o mimosoudním vyrovnaní a je si vědom závaznosti nálezu;
 - g) plnou moc, je-li navrhovatel zastoupen na základě plné moci;
 - h) datum a podpis navrhovatele;
- v případě nedostatků v obsahu návrhu vyzve FA k odstranění nedostatků (15 dnů, možno i opakovaně prodloužit);
- navrhovatel má právo na vedení řízení v jazyce, ve kterém je sepsána jeho smlouva s institucí nebo ve kterém s institucí obvykle písemně jednal;
- FA vyzve finanční instituci k vyjádření (15 dnů, možno i opakovaně prodloužit);
- FA vyzve obě strany sporu, aby sdělily, zdali jsou ochotny uzavřít smír a za jakých podmínek;
- po shromáždění podkladů a před vydáním nálezu vyzve FA obě strany k vyjádření, resp. k doplnění podkladů (zásada koncentrace) a k seznámení se s poklady (celý spis);

Zásady řízení

- FA je povinen rozhodovat podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu s tímto zákonem a zvláštními právními předpisy;
- FA poskytuje navrhovatelům na jejich žádost pomoc v souvislosti se zahájením řízení, zejména při sepsání, podání nebo doplnění návrhu, a kdykoli v průběhu řízení (v rozhodování musí zachovávat nestrannost);
- FA nařídí ústní jednání na návrh účastníka řízení nebo z vlastního podnětu;
- FA není vázán návrhem a aktivně opatřuje důkazy (zásada materiální pravdy). Při svém rozhodování vychází arbitr ze skutkového stavu věci a volně hodnotí důkazy;
- účastníci řízení mají právo nahlížet do spisu a právo obdržet kopie písemností založených do spisu;
- v průběhu řízení je arbitr oprávněn vyžadovat od účastníků řízení předložení veškerých důkazů na podporu jejich tvrzení, a to včetně podání ústního vysvětlení;
- finanční instituce má povinnost součinnosti (předložit podklady, účastnit se jednání, podat vysvětlení; umožnit nahlédnout do elektronických záznamů;
- FA se může v průběhu řízení obracet i na fyzické a právnické osoby (dožádané osoby), které nejsou účastníky řízení, pokud jejich vysvětlení může mít význam pro průběh nebo výsledek řízení. Dožádaná osoba nemá nárok na náhradu nákladů.

Zastavení řízení

- FA musí zastavit řízení pro nedostatek pravomoci nebo působnosti;
- FA musí zastavit řízení, když navrhovatel neodstranil přes výzvu nedostatky návrhu nebo neposkytl přes výzvu potřebnou součinnost; o tom musí být navrhovatel poučen;
- FA musí zastavit řízení, když navrhovatel vzal svůj návrh zpět;
- FA musí zastavit řízení, když návrh je zjevně bezdůvodný nebo šikanózní;
- FA může zastavit řízení, jestliže by řešení sporu svojí právní nebo skutkovou složitostí vážně ohrozilo účel řízení před FA, do 60 dnů ode dne jeho zahájení, a to i v případě, že navrhovatele v této lhůtě vyzve, aby nedostatky návrhu odstranil; o tom musí být navrhovatel poučen (opatření proti zahlcení FA složitými spory).

Rozhodnutí

- FA rozhoduje meritorně nálezem (do 90 dnů od shromáždění všech podkladů nutných pro rozhodnutí; ve zvlášť složitých případech možno prodloužit až o dalších 90 dnů);
- nález je individuální právní akt rozhodující o subjektivních soukromých právech;
- nález obsahuje výrok, odůvodnění a poučení o námitkách;
- FA rozhoduje o udělení pokuty usnesením, které je individuální právní akt rozhodující o subjektivních veřejných právech;

Námitky

- do 15 dnů od doručení písemného vyhotovení meritorního rozhodnutí lze podat námitky;
- do 15 dnů od doručení usnesení o udělení pokuty lze podat námitky;
- musí mít předepsané náležitosti (proti jakému rozhodnutí směřují, v jakém rozsahu, v čem je spatřován rozpor – skutkový stav/právní posouzení/procesní nedostatky);
- pokud námitky nemají předepsané náležitosti (FA vyzve k doplnění/+poskytné poučení);
- námitky mají odkladný účinek;
- FA vyzve druhou stranu sporu k vyjádření k námitkám do 15 dnů;
- o námitkách rozhoduje FA do 30 dnů; ve zvlášť složitých případech do 60 dnů, nelze-li ani to, může přiměřeně prodloužit;
- rozhodnutí:
 - a) nález potvrdí;
 - b) nález změní;
 - c) usnesení potvrdí;
 - d) usnesení změní;
 - e) usnesení zruší;
- rozhodnutí o námitkách je konečné;

Právní moc

- Doručený nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.
- Nález je soudně vykonatelný podle občanského soudního řádu, jakmile uplyne lhůta k plnění;
- Není-li v nálezu stanovena lhůta k plnění, je nález vykonatelný, jakmile nabyl právní moci;
- v nálezu, jímž FA vyhovuje, byť i jen zčásti, návrhu navrhovatele, uloží současně finanční instituci povinnost zaplatit sankci ve výši 10 % z částky, kterou je finanční instituce podle nálezu povinna zaplatit navrhovateli, nejméně však 15.000 Kč. Zaplacení 15.000 Kč uloží i v případech, kdy předmětem sporu není peněžitá částka.

Náklady řízení

- řízení před FA není zpoplatněno;
- každý účastník řízení nese své náklady řízení sám;
- pokud je smlouva, uzavřená mezi navrhovatelem a finanční institucí, sepsána v jiném než českém jazyce, popř. v situaci, kdy navrhovatel obvykle písemně jednal s finanční institucí v jiném než českém jazyce, nese náklady tlumočení finanční instituce;

Přezkoumatelnost rozhodnutí FA

- pravomocné meritorní rozhodnutí FA je možno přezkoumat žalobou (do 2 měsíců) podle § 244 OSŘ – okresní soud; aktivní a pasivní legitimaci má jak navrhovatel, tak finanční instituce (v závislosti na výsledku sporu); FA není účastníkem řízení; soud není vázán skutkovým zjištěním FA, ani jeho právním posouzením; soud potvrdí rozhodnutí FA nebo sám rozhodne rozsudkem – rozsudek soudu nahrazuje rozhodnutí FA;
- pravomocné usnesení FA o pokutě je možno přezkoumat žalobou (do 2 měsíců) podle § 65 SŘS; finanční instituce je žalobcem a FA žalovaným; pokud soud rozhodnutí zruší a vrátí věc FA k novému rozhodnutí – FA bude vázán právním názorem soudu, popř. soudem provedenými důkazy;
- podmínkou pro podání obou „*typů*“ žalob je vyčerpání řádných opravných prostředků – podání námitek; podání žaloby nemá automaticky odkladný účinek, ale může být přiznán;

Povinnosti FA (nejdůležitější)

- informuje orgány vykonávající dohled nad institucemi o zjištěných nedostatcích v činnosti institucí;
- povinnost mlčenlivosti;
- vhodným způsobem informuje při výkonu své funkce veřejnost o svém postupu podle tohoto zákona a o projednávaných sporech bez uvedení identifikačních údajů navrhovatelů. Uveřejněním projednávaných sporů s uvedením identifikačních údajů instituce není porušena povinnost mlčenlivosti;
- vhodným způsobem informuje účastníky řízení o právu na právní pomoc a o tom, že nemají povinnost právního zastoupení.

Pokuta za nesoučinnost

- FA může rozhodnutím uložit pořádkovou pokutu až do výše 100.000 Kč finanční instituci, jestliže v řízení ztěžuje jeho postup (nevyjádření se k návrhu; nepředložení podkladů; nezúčastní se jednání bez omluvy; nedostavení se k podání vysvětlení bez omluvy; apod.);
- FA může rozhodnutím uložit pořádkovou pokutu až do výše 50.000 Kč fyzické nebo právnické osobě (dožádaná osoba), jestliže v řízení ztěžuje jeho postup (nepředloží podklady; nezúčastní se jednání bez omluvy; nedostaví se k podání vysvětlení bez omluvy, apod.);
- pokutu lze udělit i opakovaně.